

3

Dini Değerler Serisi

SORUMLULUK

Danışman:
Prof. Dr. Mehmet Zeki Aydin

SORUMLULUK

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI / 966
Çocuk Kitapları: 257

Danışman

Prof. Dr. Mehmet Zeki Aydin

Yayın Yönetmeni

Dr. Faruk Kanger

Editör

Nehir Aydin Gökduman

Yazarlar

Esma Budak - Dr.Faruk Kanger
Gülser Öztürk - Nehir Aydin Gökduman
Neslihan Nur Türk - Tuğba Güler Bozkaya

Resimleyen

Zehra Özdemir

Tashih

Mustafa Kaya

Kapak ve İç Tasarım

Zeynep Belma Erbulut

Baskı Hazırlık

Emre Yıldız

3. Baskı, Ankara 2015

ISBN 978-975-19-5927-0

2015-06-Y-0003-966

Sertifika No: 12930

Baskı

Başak Mat. Tan. Hiz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti.
0.312 397 16 17

Eser İnceleme Komisyonu Kararı

16.10.2012/6

© Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Tel: (0 312) 295 72 93 -94
Faks: (0 312) 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

Dini Değerler Serisi

SORUMLULUK

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

Ekibimiz

Prof. Dr. Mehmet Zeki Aydin

1959 yılı, Konya Çumra doğumludur. Hâlen Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde din eğitimi alanında öğretim üyesidir. Aile ve çocuk eğitimiyle ilgili Kitapları bulunan; konferans ve seminerler veren yazar, evli ve iki çocuk babasıdır.

Dr. Faruk Kanger

1971 yılı, Adapazarı doğumludur. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunudur. Din eğitimi doktoru olan yazar, 2005’té çocuklar için Karakter eğitimi dergisi ‘Bizim Bahçe’yi çıkardı. İnanç ve değerler eğitimi alanında seminerler ve konferanslar veren Faruk Kanger'in birçok eseri yayınlandı. Evli ve üç çocuk baba-sıdır.

Nehir Aydin Gökduman

Çanakkale’de doğdu. 1991’de 19 Mayıs Üniversitesi Sağlık Hiz. MYO’ndan mezun oldu. Aynı yıl, mesleğinden ayrılarak edebiyata yöneldi. Yetişkinler ve çocuklar için roman, öykü ve masal türünde pek çok kitabı yayınladı. Yazmaya devam eden Gökduman, evli ve üç çocuk annesidir.

Esma Budak

1976 yılında İstanbul’da doğmuş. Herkesin huzurlu bir dünyada yaşamaması istediği için kendini eğitime vermiş. Çocuklara değerler eğitimi ve dil dersi, büyulkere eğitim yöntemleri dersi veriyor. Şimdi ise eğitim ve çocuk kitapları hazırlamakla meşgul. Evli ve bir kızı var.

Gülser Öztürk

2002 yılında İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden mezun oldu. Hâlen Kadıköy Müftülüğünde Kur'an Kursu öğreticisi olarak çalışmaktadır, ‘Bulmacalar ve Testler ile Temel Dini Bilgiler’ isimli bir kitap çalışması bulunmaktadır.

Neslihan Nur Türk

1973’té Ankara’da doğdu. Hacettepe Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Bölümü’nden mezun oldu. Yetişkinler ve çocuklar için kitaplar yazdı. Çocuk şarkıları besteledi. Altınoluk Dergisi’nde yazmaya, Türkiye’yi gezerek düşüncelerini anlatmaya ve Gülberenk Çocuk Programları ile çocuklar için çalışmaya devam ediyor.

Tuğba Güler Bozkaya

2002 yılında Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi’nden mezun oldu. Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı’nda yüksek lisans yaptı. Hâlen Sivas Müftülüğünde Kur'an Kursu öğreticisi. Evli ve bir çocuk annesidir.

Zehra Özdemir

Çocuk Gelişimi mezunu olan Zehra Özdemir, on yıllık öğretmenlik hayatından sonra, illüstrasyon çalışmala-rına yöneldi. Çeşitli dergi ve kitaplarda resimleri yayınladı. Hâlen çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda resim çalışmalarını sürdürüyor.

Merhaba Çocuklar

Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed, “Ben güzel ahlaki tamamlamak üzere gönderildim.” buyurmuştur. Peygamberimizin takipçisi biz Müslümanlar da dini ahlaki değerlerlerimizi yaşamaya büyük önem veririz. Zaten büyüklerimizden de hep böyle görmedik mi?

Öyle ki;

- 🟡 Akşam pişirdiği yemekten, belki canları çekmiştir diyerek komşusuna bir tabak götürmeyi âdet hâline getirmiş olan bizim annelerimizdir.
- 🔴 Kendisine gelen müşterinin istediği ürünü sattıktan sonra, “Beyefendi ben siftah yaptım, ister sen ikinci istediğinizi de komşumdan alınız, henüz o siftah yapmadı.” diyen kanaatkâr bir ecdadın torunlarıyız.
- 🔵 Muhtac kişi alırken mahcup olmasın, istediği kadar alsun; verenin de kim olduğu bilinmesin diye sadaka taşları yapan bizim dedelerimizdir.
- 🟢 Fakirlere erzak dağıtırken onlar utanmasın diye, gündüz değil de akşam karanlığını seçen bizim ince düşünceli milletimizdir.
- 🟣 Dostuna bülbul gibi neşeli olup düşmanına şahin kesilen; canı ve kanı pahasına da olsa toprağını düşmana çiğnetmeyen bizim şerefli ecdadımızdır.
- 🔴 Kendisine yapılan küçük bir iyiliği bile hiç unutmayan ve bir kahvenin kırk yıl hatırlı vardır diyerek her gidenden dostlarına selam söyleyen bizim dedelerimizdir.
- 🔴 Camilerin duvarlarına kuş evi yaparak onların yemsiz ve susuz kalmamalarını sağlayan bizim büyüklerimizdir.
- 🟡 Dostluğu ahiret kardeşliği olarak görüp dostuna ‘ahretlik’ diye hitap eden ve aldığı her şeyi iki alıp birini dostuna veren bizim annelerimizdir.
- 🔵 İşte bizi biz yapan böylesine yüce değerlerimizdir.

Elinizdeki bu seri, dini değerlerimizi konu alan on kitaptan oluşuyor. Her kitap merakla okuyacağınız; günümüzden ve İslam Tarihinden öykülerle dolu.

Arkadaşlarınızla birlikte oynayacağınız oyunlar ve yapacağınız özgün dramalarla hem neşeli anlar yaşayacak hem de öğreneceksiniz.

Eğlenceli, bilgili testler ve çeşit çeşit bilmeceler, bulmacalar heyecanınıza heyecan katacak.

‘SORUMLULUK’ konusunun ele alındığı bu kitabı okurken sizdeki güzel duyguları keşfedecek, değerlerimizi öğrenmenin hazzını tadacaksınız.

Hem kendi başınıza, hem ailenizle ve öğretmenlerinizle birlikte yapabileceğiniz daha birçok etkinlik ise sizleri bekliyor.

Sevgilerimizle...

içindekiler

- Sorumluluk Nedir? → Kavram Açıklaması → 8
- Ablamın Gözü Kulağı! → Öykü → 12
- Öykü Açıklaması → 16
- Bir Kedi Olsan! → Duygularını Dinle → 17
- Seninle Gurur Duyuyoruz! → Örnek Kişilik → 18
- Tembel Köpek → Mevlana'dan → 20
- Sorumluluk Çarkifeleği → Oyun → 22
- Ne Olurdu? → Etkinlik → 24
- Ne Yapar? Ne Yapmaz? → 26
- Sorumsuzluk Başa Bela! → Öykü → 28
- Üf Ne Zor İş! → Duygularını Dinle → 30
- Kendini Hesaba Çek → Etkinlik → 32
- Ne Kazanırım? Ne Kaybederim? → Etkinlik → 34
- Fırındaki Kek → Örnek Olay İncelemesi → 36
- Bizim Sokak → Drama → 38
- Hangisi Sorumlu Davranıyor? → Etkinlik → 40
- Top Havada Yürüyor → Oyun → 42
- Beş Vakit Namaz → En Güzel Örneğim Peygamberim → 43

Fotoğraf Çözümleme

44

Oyna Dalan Çocuk

Asrı Saadetten Hatıralar

46

En Güzel Ömür

Duygularını Dinle

48

Annene Babana Dön!

En Güzel Örneğim Peygamberim

50

Seç Bakalım

Oyun

51

Eğlenceli Test

52

Ne Kazanırım? Ne Kaybederim?

56

Din Kardeşine Yardım Et!

En Güzel Örneğim Peygamberim

58

Sıraya Diz

Drama

59

Allah'ın Güzel İsimleri

60

Yaşamış Güzel Örnek

64

Tekerleme

65

Unutmuşum Pastası

Yaşayarak Öğrenme

66

Cevap Budur!

Keloğlan

68

Değerli Test

70

Atasözü

74

Deyim

75

Bulmaca

76

Bilmece

78

Cevaplar

79

Sorumluluk Nedir?

Günlük hayatımız içinde, evde olsun okulda olsun yerine getirmemiz gereken birçok iş vardır. Örneğin; okul ödevlerini yapmak, anne babamıza yardım etmek, bir arkadaşımızın derdini dinlemek, odamızı temiz tutmak, sağlığımızı korumak bunlardan bazlarıdır. Yine sokağımızı, park vb. ortak alanları temiz tutmak ve Allah'ın bize ikram ettiği nimetlere daima şükretmek de bizim sorumluluğumuzda olan işlerdendir.

Rabbimizin akıllı ve ince duygulu olarak yarattığı biz insanlar, istediğimiz davranışları yapabilmek bakımından özgür kimseleriz. Doğru ve yanlış olanı, iyi ve kötü olanı, aklimızla ve duygularımızla fark edebiliriz. Dolayısıyla yapıp ettiğimiz iş ve davranışlardan sorumlu oluruz.

Öyleyse:

* Derslerimizdeki başarımızdan anne babamıza ve öğretmenlerimize karşı sorumluyuz. Onların bizim üzerimizdeki emeklerini boşça çıkarmamalı, iyi yetişmiş bir insan olmalıyız.

Sahabiler Peygamber Efendimize sordular:

- Allah'ın en çok beğendiği amel hangisidir?
- Vaktinde kılınan namazdır, buyurdu.
- Sonra hangisi gelir, dediler.
- Anne ve babaya hizmet, iyilik ve itaat etmek, buyurdu.
- Daha sonra hangisi gelir, diye sordular.
- Allah yolunda çalışmak, buyurdu. (Buhârî, Mevâkît, 5)

9

* Odamızı ve eşyalarımızı derleyip toplamaktan annemize ve ailemize karşı sorumluyuz. Çünkü herkes temiz ve düzenli bir evde yaşamak ister.

* Arkadaşlarımıza karşı güvenilir, yardımsever ve iyi bir dost olmaktan sorumluyuz. Çünkü hepimiz ancak bu şekilde sevgiyle ve huzurla yaşayabiliriz.

* Çevremizde yardıma muhtaç fakir kimselerle yiyeceklerimizi, giyeceklerimizi ve paramızı paylaşmaktan sorumluyuz. Çünkü Rabbimiz bize verdiği nimetleri onlarla paylaşmamızı istiyor. Hem biz de o dertli ve garip insanların hayatı dualarına muhtacız.

10

✿ Çevremizdeki kedî ve köpekleri ac bırakmamaktan sorumluyuz. Çünkü ağızı ve dili olmayan o hayvanlar bize Allah'ın bir emaneti ve onlar bizim merhametimize muhtaçtır.

Peygamber Efendimiz sahabilerine buyurdu ki: "Allah'a yemin ederim ki, birbirinize merhametli olmadıkça cennete giremezsiniz. Bu, sizin anladığınız (sadece aile fertlerinize olan) merhamet değildir; bütün mahlukatı kuşatan bir merhamettir, (evet) bütün mahlukatı içine alan bir merhamettir."

(Hâkim, IV, 185/7310)

Ayrıca bizi yaratan ve sahip olduğumuz bütün nimetleri (yiyecek, giyecek, ev, araba vb.) bize ikram eden Rabbimize her zaman teşekkür etmek ve namazımızı kılarak şükretmekten sorumluyuz. Çünkü bize canımızı, malımızı kısaca her şeyimizi veren O'dur.

Peygamber Efendimiz buyurur: "Bir Müslüman, farz namazın vakti geldiğinde güzelce abdest alır, huşû içinde rükû ve secdelerine dikkat ederek hakkıyla namazını kıllarsa, büyük günah işledikçe, bu namaz önceki günahları affettirir. Bu her zaman böyledir." (Müslüm, Tahâret, 7)

Bizler sorumluluklarını yerine getirdiğimizde hem huzurlu hem mutlu oluruz. Annemiz, babamız, arkadaşlarımız ve bütün insanlar bizi sever. Rabbimiz bizden memnun olur. Cennete girmeye layık bir insan oluruz. Fakat sorumluluklarını yerine getirmezsek bütün bunlardan mahrum kalırız.

Ablamın Gözü Kulağı!

Bu cumartesi ablam, ağabeyim ve bendeniz Zeynep, evde yalnızız... Çünkü annem ve babam hasta ziyaretine gitti. Akşama donecekler. Annem evden çıkışken ablama: "Kardeşlerine göz kulak ol." dedi. Annem babam yokken bize ablam bakar. Yani gözünü üzerimize diker, ne yaptığımızı denetler durur. Sonra annem öğütlerini sıraladı: "Kapıyı yabancılara açmayın, evimizi derli toplu tutun, birbirinizle iyi geçin, ablanızı dinleyin!" Annem konuşurken babam da başını salladı. Bu da "Evet annenize katılıyorum ve size güveniyorum." demek.

Annemler gidince canım sıkıldı. Ablam odasında resim ödevini yapıyor, masasındaki bir sürü boncuğu, kocaman resimli bir kâğıdın üzerine yapıştmaya çalışıyor. Musa da bilgisayarda oyun oynuyor. En iyisi elif çözümü alıp dersime çalışmak. Hımmm, nerede kalmıştık? Tam dersime eğilmiştim ki kapı çaldı. Koşup baktım. Aysegül abla gelmiş. Ablamın yüzünde güller açtı.

12

- Ben de seni bekliyordum, dedi. Boncuk resim ödevime yardım eder misin?

Ablam ve Ayşegül çok iyi arkadaştır. Ablam ne zaman onu görse bizi unutur. Bugün de öyle olmasa bari! İşte yine odaya kapandılar. Üff ne sıkıcı gün.

Ee ablamın arkadaşı gelir de Musa boş durur mu? O da kaşla göz arasında arkadaşı Ömer'e telefon açıp, bize çağrırmış. Çok geçmeden Ömer de 'şüp' diye evimize damlayıverdi. Ablam bu durumdan pek hoşlanmasa da Ömer'i içeri almak zorunda kaldı. Ömer ve Musa bir araya gelince pek rahat durmazlar. Hadi hayırlısı...

Oh! Ablamın ve ağabeyimin arkadaşları yanlarında... Neden ben de Merve'yi çağrırmıyorum. Sessizce dış kapıyı açıp karşı dairenin ziline bastım. Komşumuzun kızı Merve'yi bize çağrırdı. İşte benim de bir arkadaşım oldu. Ablamın kapısı hâlâ sımsıkı kapalı.

Oyuncakları evin ortasına döküp evcilik oynamaya daldık. Derken karnım zil çaldı. Ablamın odasına gidip açtığımızı söylediğimi söyledim. Ablam yanında Merve'yi görünce şaşırılmıştı.

- Ooo, ne güzel! Bakıyorum da bugün kimse bana bir şey sormuyor, dedi.

Sonra sanki açtığımızı duymamış gibi Ayşegül ablayla boncuk yapıştırmaya devam ettiler. Biz de Merve'yle mutfağa gidip kendimize bir şeyler hazırladık. Ablamı bekleyip açıktan ölelim mi yani... Bir tepsİYE biraz ekmek, peynir, zeytin ve iki bardak meyve suyu koyduk. Sonra tepsiyi kucaklayıp salona döndük.

Musa ve Ömer evin içinde delicesine koşmaya başlamışlardı. Kovalamaca oynuyorlarmış. Burası spor salonu mu canım! Tam elimdeki tepsiyi masaya bırakıyorum ki Ömer yanından geçerken hızla koluma çarpmasın mı?

Tepsideki yiyecekler yere saçıldı. Meyve suyu bardaklarından biri ise tepsiden fırladığı gibi "şak" Musa'nın yüzüne! Nasıl oldu anlayamadım. Musa Ağabeyim:

- Eyvah, gözüm! Gözüm çok acıyor, diye, bir anda bağırmaya başladı. Gürültüye koşan ablam, dağılmış oyuncakları, yere saçılan kahvaltlıkları ve kırılan meyve suyu bardağını görünce şaşkına döndü. Musa'nın gözü ise kıpkırmızı olmuştu. Hepimiz çok korktuk. Canım ağabeyim ya kör olursa!..

Çok üzülmüştüm. Ablam ise telaşından ne yapacağını şaşırmıştı. Hemen annemi, babamı aradı...

Sonrası tam bir koşuşturmaca... Komşular başımıza toplandı. Annem ve babam hasta ziyaretini yarı bırakıp eve döndüler. Sonra hep birlikte hastaneye koştu. Musa ağabeyimin gözünü muayene ettirdik. Neyse ki bir seyciği yokmuş. Ama gözünün altı balon gibi şişmişti. Doktor amca, ilaç yazdı. "Şişliğin inmesi bir haftayı bulur." dedi.

Şimdi ablam olanlardan kendini sorumlu tutuyor. Annemin ve babamın yokluğunda bize göz kulak olamamış. Boncuk ödevini yetiştirmeye çalışırken kardeşlerini ihmal etmiş. İşte bunları tekrarlayıp duruyor. Sanırım biz de Musa ile biraz ileri gittik. Ablamdan izinsiz hareket etmemeliydi.

Üstelik bize
güvenen bü-
yüklerimizi de
üzmüştük.

Neyse ki
herkes hatasını
anladı. Birbirimize
söz verdik.

Bundan sonra
üzerimize düşen
sorumlulukları
seve seve yerine
getireceğiz.

Ancak böyle
mutlu olabiliriz.

Öykü Açıklaması

Sevgili Arkadaşlar!

Bir işte görev almak güzel şey değil mi? Sorumluluklarımız bize kendimizi değerli ve önemli hissettirir. Esra da o gün Kardeşlerinden sorumluydu. Ancak arkadaşını görünce onları unuttu. Zeynep ile Musa'nın da canı sıkılınca evde işler karışiverdi.

Esra'nın iş teknik ödevini yetiştirmeye çalışması güzel. Ancak sorumluluklarının birini yerine getirirken, diğerini ihmal etmesi doğru mu? Ayrıca Esra, arkadaşını çajırmak için anne ve babasından izin de almamıştı. Boncuk yapıştırma işi için, Ayşegül yerine, Kardeşlerinden yardım istese nasıl olurdu? Zeynep ile Musa da ablalarına danişmadan kendi başlarına davranışarak hata yaptılar. Sonucu biliyorsunuz.

Oysa biz insanların birbirimize karşı sorumlulukları vardır. Yalnızca insanların mı? Yüce Allah, yeryüzünde yarattığı her şeye sorumluluklar yüklemiştir. Hiç- bir şeyi birbirinden bağımsız yaratmamıştır. Hayvanların, bitkilerin, gökteki gezegen ve yıldızların ayrı ayrı görevleri vardır. Biz insanlar da önce Rabbimize sonra etrafımızdakilere karşı sorumluyuz. Örneğin anne ve babamız bize gözü gibi bakar, bizi korur gözetir, hayatı hazırlarlar. Biz de anne babamız sevgi ve saygıda kusur etmeyiz. Allah da birbirini seven sayan, birbirine karşı görevlerini yerine getiren kullarını sever.

Öyleyse "Kimse beni ilgilendirmez, ben yalnızca kendi işime bakarım." anlayışı biz Müslümanlara uymaz. Rabbini bilen kişi sorumluluklarını da bilmelidir. Yoksa hayatını boş yere geçirir. Sorumluluklarını bilmeyen kimseler ahirette kaybedenlerden olur. Görevlerini yerli yerine getiren kimseler ise Rabbimiz tarafından cennetle ödüllendirilirler.

Bir Kedi Olsan!

Sokakta yaşayan minicik, sevimli mi sevimli bir kedi olsanız. Aileniz ile birlikte bir parkta yaşasanız, neşeye oyunlar oynasanız. Parka gelen insanlar yedikleri yiyeceklerden artanları size verseler. Arada başınızı okşasalar, siz de onlara sürtünüp teşekkür etseniz. Küçük kaplara koydukları sulardan içip rahat bir şekilde yaşasanız...

Derken bazı çocuklar gelip kardeşinin kuyruğundan tuttuğu gibi yakalasalar. Eğlence olsun diye gülerek onu havaya fırlatsalar. Oyun oynarken su kaplarını tekmeleyip dökseler. Kardeşinize yardıma giden babanızı görüp “Hadi şunları kovalayalım.” deyip peşlerinden kovalamaya başlasalar. Olanların dehşetiyle bakakalmışken sizi fark eden birkaç çocuk, “Şurada da bir kedi var.” deyip yerden aldıkları taşları üzerine atsa. Anneniz sizi korumak için hırlayarak çocukların üzerine atlarken bir taş isabet etse ve acılar içinde yere düşse, **ne hissedersiniz?**

SENİNLE GURUR DUYUYORUZ!

Mimar Sinan, yapmış olduğu cami, medrese, kervansaray gibi eserlerle, büyük bir sanatkârdır. Üzerinden yüzyıllar gecmesine rağmen bu eserler sağlamlığını ve güzelliğini koruyor. Bugünün mimarları ve sanatkârları Mimar Sinan'ın muhteşem eserlerini hâlâ hayranlıkla seyrediyor.

İşte anlatacağımız öykü, bu büyük mimarın eserlerinden Süleymaniye Camii'nin restorasyonu (tamiri) sırasında bir ustanın başından geçmiş:

18

Bundan yıllar önce, caminin bahçe kapıları üstündeki kemerleri meydana getiren taşlar çürümeye başlamış. Böyle olunca, kemer taşlarının yenilenmesi gerekmış. Restorasyonla ilgilenen ustalar, tamiri aslına en uygun şekilde yapmak istiyorlarımış. Bunun için, taş kemerini yavaşça sökmeye ve bunların yapıılırken nasıl dizildiğini incelemeye başlamışlar.

Bu sırada, kemerin ortasındaki kilit taşı yerinden çıkarır çıkarmaz, bir şissenin içinde dürüldü bir kâğıt bulmuşlar. Mimar Sinan imzası taşıyan o kâğıtta şunlar yazılıymış:

“Bu kemerin oluşturan taşların ömrü yaklaşık dört yüz senedir. Yeterince zaman geçtiğinde, taşlar çürümüş olacak ve siz bu kemerin yenilemek isteyeceksiniz. Bu mektubu size, işinizi kolaylaştırmak ve neler yapmanız gerektiğini anlatmak için yazıyorum.”

Devamında gerekli tüm bilgilerin de bulunduğu bu mektup yardımıyla, kemerler kolayca tamir edilmiş.

Gördüğünüz gibi Mimar Sinan, işini böyle güzel ve mükemmel yapan ve bizim kendisiyle iftihar ettiğimiz dâhi bir dedemizdir. O, inşa ettiği bir eserin, dört asır sonraki tamirinin güzel yapılmasında bile kendisini sorumlu görüyor. Allah, bize de böyle ince anlayışla ve sorumluluk duygusuyla yaşamayı ve torunlarımıza gurur duyacağı hayırlı işlerde bulunmayı nasip etsin.

Tembel Köpek

Küçük bir kasabada tembel bir köpek yaşardı. Bu köpek bütün gün başıboş dolasır, yorulduğunda bir gölgelikte dinlenir, açıldığından da çöplerle beslenirdi. Ne bir evi ne de ailesi vardı. Bir başına yaşamayı seviyordu.

Fakat sokaklar evimiz gibi değildir. Nitekim kış gelmiş, havalar soğumuştu. Tembel köpek ise yine sokaktaydı. Yapayalnızdı ve karnı da açtı. Üstelik kara kışın soğuğu dayanılır gibi değildi. Evlerin bacalarından tüten dumanlara baktıkça “Keşke benim de küçük bir kulübem olsaydı.” diye iç geçiriyordu. O kış, yaz gelmez kendine bir kulübe yapacağına söz verdi.

Böylece aylar geçti. Nihayet baharın gelişiyile güneş yüzünü gösterdi. Ağaçlar çiçek açtı. Her yerde bir neşe, bir canlılık belirdi. Havaların ısınmasına en çok tembel köpek sevindi. Yeniden sokaklarda keyifli keyifli dolaşmaya başladı.

20

Derken yaz geldi. Sıcaklar ijice bastırdı. Tembel köpek, kışın ne kadar üzüldüğünü unutverdi. Bir yandan da: "Benim gibi kocaman bir köpek hangi kulübeye sığar ki?" diyordu. "Güçlüüm kuvvetliyim. Bana ne soğuk etki eder ne de sıcak. Böyle özgürce yaşar giderim."

Tembel köpek bütün yazı gölgeliklerde miskin miskin uyuqlayarak ve çöpleri karıştırarak geçirdi. Onu gören kişi hiç gelmeyecek sanındı. Ama havalar yavaş yavaş soğumaya başlamıştı.

Derken kış ansızın bastırıverdi. Tembel köpek, sokaklarda yine bir başına kalkaldı. Ne başını sokacak bir yuvası vardı ne yiyecek lokması... Perperişan oldu. Öyle ki soğuktan ve açlıktan neredeyse ölecekti. "Bu kez söz!" dedi. "Yaz gelsin bu sefer kendime mutlaka bir kulübe yapacağım."

Tembel köpek o kişi bin bir zorlukla atlattı. Yaza güç bela çıkabildi. Fakat sıcaklar bastırınca yine kıştan verdiği sözü unutmasın mı? Güneşi görür görmez miskin miskin esnemeye başladı. "Yaz gibisi yok." dedi. "İşte bütün sokaklar benim. Gönlümce gezip dolaşabilirim."

- Tembel köpek, o yazı da başıboş geçirdi. O sokak senin bu sokak benim dolaşıp durdu. Nerede bir gölgelik bulursa yatıp uyudu. Sonra ne mi oldu? Bildiğiniz gibi; kış geldiğinde yine soğuktan tır tır titredi. Yaz gelince yine kulübe yapacağına söz verdi. İşte köpeğin ömrü böyle geçip gitti. Ne bir yuvası oldu, ne de ailesi...

Sorumsuzca yaşamadan bedelini, yalnız başına, aç susuz dolaşarak ödüyordu. Ama öyle tembeldi ki bunun farkında bile değildi. Sorumluluklarını bilseydi, hem ailesi olurdu hem de kulübesi...

Sorumluluk Çarkifeleği

- Öğrencilerden bir kişi hakem olacak şekilde sınıf iki gruba ayrılır.
- Sorumluluk ile ilgili ayet ve hadisler seçilir.
- Ayetlerin her kelimesine 5'er puan, hadislerin her kelimesine 3'er puan verilerek her birinin puanı belirlenir ve yanına yazılır.
- Bir kartona 12 parçalı çark çizilir ve her puan bir ayet, bir de hadis olacak şekilde, çarkın bir hanesine yazılır.
- Çark raptiyeyle tam ortasından panoya sabitlenir. Panoda çarkın sağ tarafına bir işaret konur. Çark çevrildiğinde işarette gelen puandaki ayet ya da hadis sorunuz olacaktır.
- Her grup sırayla çarkı çevirir. Hakem gelen puandaki ayet ya da hadisin harfleri adedince çizgiler çizer ve gruptan 2 sesli, 5 sessiz harf seçmesini söyler. Olan harfleri çizgilerdeki yerlerine yerleştirir. Bu şekilde çıkan ayet ya da hadisi bulmaları gerekmektedir.
- Bulamazlarsa diğer gruba cevap verip vermek istemedikleri sorulur. Verir ve bilemezse karşı grup 10 puan kazanır.
- Soru gelen grup harf alarak devam edebilir. Her ünlü harf alışlarında 20 puanları, her sessiz harfte ise 10 puanları eksilecektir. Bilemezlerse yine karşı gruba cevap verme hakkı doğacak. Tabii bilememe durumunda 10 puan kazandırma kaydıyla...
- Çarkifelek çevrildiğinde oynanan hane bir daha gelirse çevirme hakkı karşı gruba geçecek.
- Haydi bakalım kolay gelsin. Bakalım en çok ayet ve hadisi hangi grup bileyec, en çok puanı kim toplayacak?

22

Çark İğin Seçilen Ayet ve Hadisler

- 1** Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığı seyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur. (İsra süresi, 17/36. ayet)
- 2** Mallarında (yardım) isteyen ve (İffetinden dolayı isteyemeyip) mahrum olanlar için bir hak vardır. (Zariyat süresi, 51/19. ayet)
- 3** (Mallarınızı) Allah yolunda harcayın. Kendi kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin. Şüphesiz Allah iyilik edenleri sever. (Bakara süresi, 2/195. ayet)
- 4** Allah'a itaat edin, peygambere itaat edin" de. Eğer yüz çevirirseniz bilin ki ona yüklenen sorumluluğu ancak ona ait; size yüklenen görevin sorumluluğu da yalnızca size aittir. (Nur süresi 24/54. ayet)
- 5** Yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü O (Allah), israf edenleri sevmez. (A'râf süresi 7/31. ayet)
- 6** Yapmakta olduğunuz şeylerden mutlaka sorguya çekileceksiniz. (Nâhl süresi 16/93. ayet)
- 7** Kendinin, kendi üzerinde, çocuk çocuğunun senin üzerinde hakkı vardır. Her hak sahibine hakkını vermelisin. (Buhârî Savm, 51)
- 8** Herhangi bir Müslüman, bir ağaç diker ya da bir tohum eker de ondan kuş veya insan ya da hayvan yiyecek olursa, mutlaka karşılığında bir sadaka sevabı alır. (Buhârî Mûzâraât, 1, Edeb, 27)
- 9** Allah güzeldir, güzel olanı sever; (kerim) ve cömerttir, cömertliği sever. Öyle ise avlularınızı ve boş sahalarınızı temiz tutun. (Tirmizi, Edeb, 41)
- 10** Müslüman'ın Müslüman üzerindeki hakkı beşti: Selamını almak, hasta iken ziyaret etmek, cenazesine iştirak etmek, dâvetine icabet etmek, aksırdığında "yerhamukallah" demek. Müslüm, Selam, 4; Buhârî, Cenâiz, 2)
- 11** Komşusu acken tok yatan kimse olgun mümin değildir. (Buhârî, Edebul'Müfred, 52; Hakim, Müstedrek, 11-12)
- 12** Benim yanına dişleriniz sararmış hâlde gelmeyiniz. Ağızınızı ve dişlerinizi temizleyiniz. (Müsned I, 214; III, 442; Hakim, I, 146)

23

Oyundan sonra şu sorulara cevap aranır:

En çok hangi ayet ya da hadis ilginizi çekti? Niçin?

Ne Olurdu?

Yerçekimi, "Çek çek nereye kadar?"
deyip yeryüzündeki her şeyi uzay
boşluğuna bıraksa;

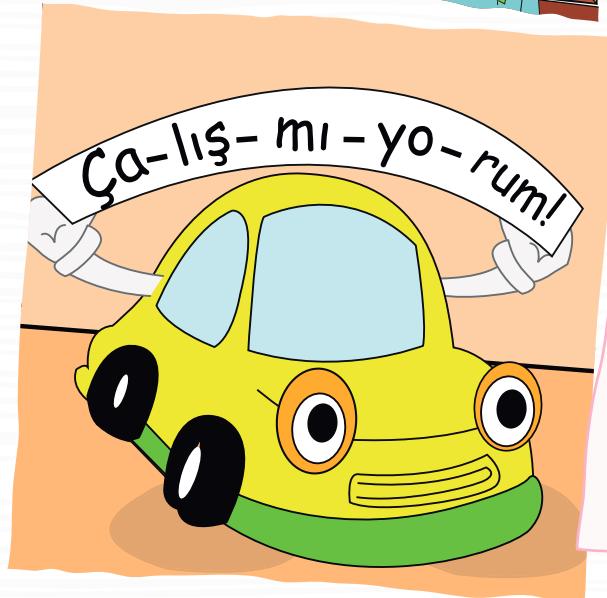
Otobüs şoförleri, durmaları gereken
duraklarda kendi isteğine göre dur-
madan geçse;

Kalbimiz, "Eee, hep ben mi
çalışacağım, biraz da diğer organlar
kan pompalasın." dese;

Fırından alışveriş yapan herkes,
fakirlerin parasız ekmek almaları için
firinciya bir ekmek parası verse;

Arabalar, insan ve yük taşımaktan
sıkılıp oldukları yerde stop edip
dursalar;

25

Çocuklar, belediye başkanı olsa ve
tüm okulları lunapark yapsa;

Sorumluluk Duygusuna Sahip Olan Ne Yapar?

26

- ✓ Sağlığına dikkat eder, faydalı yiyecekler yer.
- ✓ Kendine verilen emanete sahip çıkar.
- ✓ Ödevlerini yapar.
- ✓ Kendisine verilen görevleri güzelce yerine getirir.
- ✓ Odasını toplar, pijamalarını katlayıp yerine koyar.
- ✓ Namazlarını kilar.
- ✓ İşi bittiğinde, musluğu güzelce kapatır.
- ✓ Çiçekleri sular.
- ✓ Etrafindaki eşyaları korur.
- ✓ Anne ve babasının sözünü dinler.
- ✓ Kardeşileyi iyi geçsinir.
- ✓ Çevreyi temiz tutar.
- ✓ Eşyalarını dikkatli kullanır.
- ✓ Bütün canlıların hakkını gözetir.
- ✓ Erken yatar, erken kalkar.

Sorumluluk Duygusuna Sahip Olan Ne Yapmaz?

27

- ✗ Abur cubur yiyecek kendini hasta etmez.
- ✗ Emanete ihanet etmez.
- ✗ Ödevlerini ihmal etmez.
- ✗ Kendisine güvenenleri hayal kırıklığına uğratmaz.
- ✗ Dağınık ve düzensiz olmaz.
- ✗ Namazlarını aksatmaz.
- ✗ Hiçbir şeyi israf etmez.
- ✗ Hayvanlara ve bitkilere zarar vermez.
- ✗ Defterini, kalemini ve hiçbir eşyasını ziyan etmez.
- ✗ Kardeşlerine haksızlık etmez.
- ✗ Kendisine verilen harçlıklar gereksiz yere harcamaz.
- ✗ Çevreyi kirletmez.
- ✗ Vaktini boş geçirmez.
- ✗ Okulda devamsızlık yapmaz.
- ✗ Gereğinden fazla uyumaz.
- ✗ Televizyon seyrederek çok vakit harcamaz.
- ✗ Bilgisayarda boş vakit geçirmez.

Sorumsuzluk Başa Bela!

Yine ödevini yapmadan gelmişti. Öğretmeni:

- Defterin yok, kitabı yok, sen niye geldin ki, dedi kızarak.

Bizimki sustu. Cevap vermedi. Teneffüste okuldan çıkıp eve gitti. Annesi:

- Daha üç dersin vardı, niye geldin, dedi şaşarak.

Bizimki sustu. Cevap vermedi. Öylece durup annesini dinledi:

- Öğretmen, kalemini defterini getirmedin de sen niye geldin, dedi, değil mi? Sen de kendini alıp eve getirdin. A benim çocuğum, eşyalarını neden evde bırakıyorsun. Hadi hadi, hemen al da okula git!

Neyse ki okul çok yakındı. Öğretmen ise telsizlenmiş, meraklanmıştı. Onu görünce:

- Nereye kayboldun çocuğum? Okuldan hiç öğretmenden izin alınmadan çıkışır mı, dedi.

Bizimki yine sustu. Cevap vermedi. Öylece bakıp seyretti.

- Hadi bakalım! Herkes defterini açın. Ödevlerinize bakacağım, dedi öğretmen.

Bütün arkadaşları sevinerek defterlerini çıkarırken bizimki öylece oturdu. Bakın sonra ne konuşmalar oldu:

- Ödevini yapmadın mı?
 - Hayır, yapmadım. Akşam elektrikler kesildi.

- Mum neredeydi?
 - Mum eriyip bitmişti.
 - Sabah neden yapmadın?
 - Sabah erken kalkmadım.

Neden erken yatmadın?
 - Oyuna doyamadım.
 - İş dururken, oyun oynamak olur mu?

- Ama oyun çok çok güzel öğretmenim, sorulur mu?
 - Ama şimdî, arkadaşların mutlu, sen değil...
 - Evet ama zaten umurumda değil!
 - Yapma yavrum, nasıl olur bu kadar sorumsuzluk? Belli ki başına vurmuş senin uykusuzluk!

- Evet, dedi bizimki, hep kardeşimin yüzünden. Uyutmadı beni hiç, anlamadı ki sözümden.

- Ah ah ah, bu defterinin hâli nedir?
 - Karalamalar, kardeşimin; yırtıklar, arkadaşımın marifeti.
 - Onlar defterini bu hâle getirirken sen neredeydin?
 - Yanlarında, onları seyretmedeydim.
 - Defter senin değil mi? Alsaydın ellerinden.
 - Denedim ama olmadı, kardeşim öyle bir ağladı ki, yer oynadı yerinden!
 - Yok yok, annen ve babanla görüşeceğim bunu.
 - Ben haber vereyim öğretmenim, nedir konu?

...

Bizimki işte böyle, susunca konuşmaz, konuşunca susmaz. Annesi babası dertli, öğretmeni laf anlatamaz. Böyle sorumsuz olmaktan Allah korusun herkesi. Âmin deyin, âmin deyin. Bu duaya âmin deyin. Sorumsuzluk başa bela, bunu böylece belleyin.

Üf Ne Zor İş!

Büyük gün geldi. Okulun kantininden sorumlu olmak için yapılan oylamada sen seçildin. Arkadaşlarının böyle bir görev için sana güvenmeleri çok hoşuna gitti. Hemen kolları sıvadın. Rafları temizleyip yerleştirdin. Derken öğrenciler gelmeye başladı.

- Bir karışık, iki kaşarlı tost, portakal suyu da lütfen. Bir karışık demiştim, kaşarlı değil... Bu meyve suyu karışık!

Nasıl da karıştırmışın herşeyi. Hemen özür dileyip “Bizden olsun bu sefer.” dedin. Hatanı telafi etmeye çalışın.

Bunu gören bir diğer arkadaşın:

30

- Ooo bana da bir gofret versene, yeni görevini kutlayalım. Bu senden değil mi, dedi. Sen de kıramadın verdin.

Kantinin önünde uzun bir kuyruk oluşmuştu. Üff ne zor iştı. Devamlı bir şeyler istiyorlardı. Artık yorulmaya başlamıştı. Tost makinesini devamlı silmesen bir şey olmazdı... Yağlı kâğıtları da tezgâhın altına atıverdin. Evettt şimdi daha hızlıydın. Para üstlerini saymak ise en zoruydu. "Birkaç kuruştan bir şey olmaz." dedin. Bazı arkadaşlarından üçer beşer kuruş eksik aldın. Nihayet akşam hesapları teslim etme zamanı geldi. Kontrole gelen kişi şaşkınlıkla:

- Bu ne hâl, ne kadar kirlenmiş burası, dedi. Daha temiz çalışmalısın, yoksa mikroptan geçilmez.

Sonra sıra kasa defterini incelemeye geldi. Kasaya giren para ile defterdeki satış oranı karşılaştırıldı. Fakat o da ne! Kasadaki para, olması gerekenden hayli eksikti. Şaşırılmışın. Aklına arkadaşlarına bedava verdiği ürünler geldi. Ne diyeğini bilemedin. Yüzün utancından kıpkırmızı oldu. Senden beklenen görevi tam olarak yerine getirememiştir.

BU DURUMDA NE HISSEDERSİN?

Eve gelince elimi, yüzümü yıkadım.

Giysilerimi çıkarttığında katlayarak yerine koydum ya da dolabına astım.
Kirliyse kirli sepetine attım.

32

Yemeklerimi seçmeden yiyeceğim kadar tabağımı alıp, görgü kurallarına uygun bir şekilde yiyp bitirdim.

Günde en az iki defa dişlerimi fırçaladım. Haftada iki kez de banyo yapıyorum.

Büyüklerimin sözlerini dinleyip hatırlarını sordum, küçüklerime ilgi gösterdim.

Hiç kötü söz söylemedim.

En geç akşam saat 10'da, tek başına, ışıkları kapatarak uyudum.

Her sabah evde kahvaltı yaptım.

Haydi Çocuklar!

Sorumluluğumuzu alışkanlık haline getirmenin tam zamanı.
Aşağıdaki tabloda bir haftalık sorumlulukların sıralanmıştır.
Bunları hiç aksatmadıysan yeşile, biraz aksattıysan sarıya,
hiç yapmadıysan kırmızıya boyayınız.

Görün bakalım ne kadar sorumlusunuz...

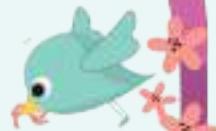
Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
	<img alt="One happy face					

Ne Kazanırıم? ? Ne Kaybederim?

Sorumluluk Sahibi Olmaya

Dikkat Edersem

Ne Olur? Etmezsem Ne Olur?

Sorumlu olmaya dikkat ettiğinizde olacakları **yeşile**
boyayın.

Dikkat etmediğinizde olacakları **mora** boyayın.

34

Evcil hayvanlar beni sever.

Kulluk sorumluluklarını, ibadetlerimi
yaptığım için gerilmem, korkuya
kapılmam.

Ciddiye alınmam.

Özensiz bir görüntüüm olur,
sağlığım bozulur.

Verdiğim söze güvenilir, davranışlarım
herkese örnek gösterilir.

Verdiğim sözlere inanılmaz, kimse benimle
çalışmak istemez.

Başarı yıldızım daima parlar.

Temiz, pak, sağlıklı bir insan olurum.

Sorumsuz davranışlığım için cennetten
uzaklaşır, cehenneme yaklaşırım.

Sevilmeyen, daima yalnız kalan ve başarısızlığa
mahküm olan taraf olurum.

FırındaKİ Kek

Tuğba o gün balkonda oturmuş d şarıyi seyrediyordu. O sırada burnuna mis gibi bir vanilya kokusu geldi. Galiba alt kattaki komşuları kek pişiriyordu. Tuğba'nın da canı kek istedi. Annesine gidip:

- Anneciğim, canım çekti. Kek yapalım mı, dedi. Annesi,

- İsterdim ama buna vaktim yok. Feride Nine'ye gitmem gerek. Biraz hastaymış. Yardıma ihtiyacı olabilir, dedi.

Feride Nine, sokağın başındaki evde yalnız başına yaşayan bir ihtiyarcıtı. Tuğba, onu çok severdi. Ama kekten de vazgeçemiyordu.

- Anneciğim, keki birlikte çabucak yapabiliz. Sonra ben pişmesini beklerim, sen de Feride Nine'ye gidersin, dedi.

Annesi, Tuğba'yı kırmadı.

- Peki, öyleyse, dedi. Hadi yumurtaları ve şekeri çırpmakla başlayalım işe.

Böylece birlikte malzemeleri yoğurarak, tepsİYE döküp fırına sürdüler. Annesi, Tuğba'ya dönerek:

- Yavrucuğum, kekimiz yarı saat içinde pişer. Saat ikiyi on gece fırını kapatmayı unutma, dedi.

Sonra Feride Nine'ye gitti. Çok geçmeden Tuğba dışarıdan bir ses duydı. Biri onu çağırıyordu. Balkona gidip aşağı baktı. Bu komşularının kızı Banu'ydı. Tuğba'yı görünce, elindeki ipi sallayarak:

- Tuğbaaa! Hadi aşağı gel de ip atlayalım, dedi.

Tuğba, ip atlama bayılırdı. Fakat arkadaşına:

- Annem evde yok! Ben de kek pişiriyorum, dedi.

Banu:

- Hep böyle yapıyorsun. Ne zaman çağırsam gelmiyorsun. Eğer aşağı gelmezsen bir daha seninle oynamam, dedi.

Tuğba, Banu'yu çok severdi. Onun küsmesini istemiyordu. Çünkü Banu bir kúserse kolay kolay barışmazdı.

Tuğba saate baktı. Kekin pişmesine daha epey vakit vardı.

36

Neyapardın?

?

Siz Tuğba'nın yerinde olsanız ne karar verirdiniz? Neden?

1

Tuğba, Banu'yu dinleyip aşağı inerse, neler olabilir?

2

Tuğba'nın keki bekleme görevi olmasa bile annesinden habersiz dışarı çıkması doğru olur mu?

3

Tuğba, kek pişene kadar dışarı çıkip sonra tam vaktinde geri dönde doğru olur mu?

4

Banu'nun hatalı davranışları var mı? Varsa nedir?

5

Tuğba, ne yaparsa sorumluluğunu tam olarak yerine getirmiş olur?

6

37

?

?

Bizim Sokak

Bir sokakta sorumsuzca davranışınca neler olur, kimler etkilenir acaba? Haydi bakalım bir sokak olalım ve sorumluluğun ve sorumsuzluğun hâlini yaşayalım.

Oyundaki roller: Sokak lambası, oturak, masa, umumi helâ, tuvalet kâğıdı, çesme, ağaç, simit, sokak köpeği, sorumsuz ve sorumlu çocuk (oynayacak çocuk sayısına göre değişebilir.)

Sokakta herkes istediği yere yerleşir ve rolünü oynamaya başlar. Sokak lambası, "Tüm gece yandım neden beni hâlâ söndürmediler?" der ve ellerini sallayarak drama süresince enerji harcadığını gösterir.

İlk önce ağızında sakız ve elindeki çöp dolu poşetlerle sorumsuz çocuk sokağa gelir. Lambanın etrafında dönüp "Sıkıştım." diyerek umumi tuvalete girer. Sonra elindeki çöpleri bırakır. Öğretmen, "Nasıl böyle bırakılmak güzel bir duygum mu?" diye sorar.

Çesmeye gelen çocuk çeşmeyi sonuna kadar açar ve öylece açık bırakıp gider. Kollarını hızla sallayarak, drama bitene kadar akıp gider çeşme. (Arada yorulup durduğunda, hareket etmek zorunda olduğu öğretmen tarafından hatırlatılır.) Simit alır ve sokak köpeğine "İster misin?" diye gösterir, sonra da tekme atıp hayvanın su kabını döker.

Oturağa oturup simidini yemek için ağızındaki sakızı çıkarır ve oturak olan arkadaşına yapıştmaya kalkar. Simit olan arkadaşını yer gibi yaparak çöpe götürüp atmak ister. "Çöpe atılmak ister misin, bu nasıl bir duygum?" diye sorulur.

Diğer çöpler masaya atılır ve masanın üzerine yazılar yazılır, kazınır. Ağacın dallarına asılıp, kirmaya çalışır. "Adımızı yazalım." deyip yine kazınmaya başlar. Ağaç olan çocuğa ne hissettiği sorulur.

Bu şekilde sorumsuz çocuk oyundan çıkar ve sokağa sorumlu çocuk gelir.

"Sokak lambası neden açık?" diyerek belediyeyi arayıp uyarır, lamba söner.

Lambaya kendini nasıl hissettiği sorulur.

Tuvalete girer, sifonu çeker, tuvalet kâğıdını bir kere döndürür, bitirmez, çeşmeyi kısar ve bitince kapatır.

Sofrada yemeğini alıp hepsini yer. Tabaktaki yemek biterken "Bitiyorum, enerjiye dönüşüyorum, dönüyorum, döndümmmm." diyerek zıplayarak sınıfta koşar. Yemeği biten çocuk, sofrayı toplar.

Piknikte yemek yiyan çocuk, masa ve oturağı temizleyip diğer arkadaşının attığı çöpleri de alır, çöpe atar ve ağacın altında oyun oynar.

Hangi çocuktan memnun kaldınız? Sorumlu mu, sorumsuz çocuk mu olmak daha güzel?

Yaşadıklarınızdan sonra "Allah temizdir, temizliği sever." (Tirmizi, Edeb, 41) hadisi ve "Ey Ademoğulları! Her mescitde ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin). Yiyein için fakat israf etmeyin. Çünkü o, israf edenleri sevmmez." (A'râf sûresi, 7/31) ayeti bizlere neyin önemini anlatmak istiyor, denilerek drama üzerine konuşulur.

39

Ebeveyn veya eğitmeniyle birlikte oynanır.

Hangisi Sorumlu Davranıyor?

Top Havada Yürüyor

Öğrenciler, arka arkaya iki grup oluşturur. Bir kronometreyle iki grubun süreleri tutulur. Ellerini havada tutarlar. En öndeği çocuk, "Evimize, Okulumuza, Çevremize, Bedenimize Karşı Sorumluluklarımız"dan birini seçer ve yüksek sesle söyleyerek topu arkadaki arkadaşına iletir. Topu alan her çocuk o alandaki bir sorumluluğu söyleyerek topu arkaya doğru elden ele gönderirler. Ancak bir kural var, top düşerse en baştaki çocuktan, baştan başlanması gereklidir. En arkaya gelince alan çocuk en öne gelir ve tekrar bir sorumluluk alanını söyler ve topu arkaya gönderir. Bu sefer söylenen alandaki sorumluluklarla top geriye doğru, sondakine iletilir. İlk öğrenciye, ilk gelen grup kazanır.

42

Beş Vakit Namaz

Peygamber Efendimiz bir gün mescitte arkadaşlarıyla sohbet ediyordu. Allah'a karşı en büyük kulluk görevimiz olan beş vakit namazın önemini anlatmak için onlara bir soru sordu:

- Ashabım, ne dersiniz? Birinizin kapısının önünde bir nehir aksa, o kimse her gün beş defa bu nehirde yıkansa, kendisinin üzerinde kirden bir eser kalır mı? Arkadaşları cevap verdiler:
- Ey Allah'ın Resülü, o insanın üzerinde kirden hiçbir eser kalmaz, tertemiz olur.
- Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.):
- Öyleyse beş vakit namazı kılan kulunu da Rabbimiz, günahlardan işte böyle temizler, buyurdu. (Buhârî, Mevâkit, 6)

43

44

Fotoğrafta neler görüyorsunuz?

Sizce soğuk ve karlı hava şartları kuşların hayatını nasıl etkilemektedir?

Sizin çevrenizde yaşayan kuşlar ve diğer hayvanlar kışın en çok hangi konuda zorluk çekiyorlar?

Fotoğraftaki kuşlar, her yeri kar kaplayınca buradan başka nerede besleniyor olabilirler?

Siz bir kuş olsaydınız, insanlardan bir bekleniniz olur muydu?

Buradaki güzel yemliği yaptıran kişi kendisini kuşlardan sorumlu hissetmeseydi neler olurdu?

Sizin de bir hayvan için “Eğer konuşabilseydi bana teşekkür ederdi.” diyeboleceğiniz bir iyiliğiniz oldu mu?

45

İnsanlar gibi dili ve akı olmayan, zarafeti ve ötüşleriyle hayatımıza hoşluk katan bu hayvanların aç kalmamasından biz de sorumlu muyuz? Niçin?

Siz de “Çevremdeki yardıma muhtaç hayvanlardan sorumluyum.” adlı bir proje yarışmasına katılsaydınız nasıl bir proje hazırlardınız?

Oyuna Dalan Çocuk

Medine'de, Enes adında bir çocuk vardı. Enes'in babası uzak bir ülkeye gitmiş ve ne yazık ki orada ölmüştü. Yetim kalan Enesçik annesiyle birlikte yaşıyordu. Peygamberimizi de çok seviyordu. Peygamberimiz Mekke'den Medine'ye hicret edince çok mutlu olmuştu. Tek dileği Allah'ın Elçisi'yle birlikte olmak, onu yakından görebilmekti.

Enes'in bu isteğini bilen annesi onu bir gün elinden tutarak Peygamberimize götürdü.

- Ya Resûlallah! Medine'ye gelince herkes size bir hediye verdi. Ancak ben yoksul ve kimsesiz bir kadınım. Size verecek bir şeyim yok. Eğer kabul ederseniz, bu küçük oğlumu size hizmet etmesi için vermek istiyorum. O akıllı bir cocuktur, sizin hizmetinizde bulunsun, dedi.

Küçük Enes, afacan bakışlarını Peygamberimize dikmiş, tatlı tatlı gülümsemişti. Peygamberimiz Enes'in başını okşadı. Annesini kırmadı. Bu sevimli çocuğu yanına kabul etti. Enes'in sevincine diyecek yoktu. O günden sonra, Allah'ın Elçisinin yanından ayrılmadı. Artık her gün yeni şeyler öğreniyor, Peygamberimizi dünyadaki her şeyden daha çok seviyordu.

Bir gün Peygamberimiz, Enes'i bir yere gönderdi. Enes, hemen yola koyuldu. Fakat giderken yolda arkadaşlarını gördü.

Birden niçin yola çıktığını unutuverdi.
Arkadaşlarıyla oyuna daldı. Oyun
öyle tatlıydı ki vaktin nasıl geçtiğini
anlayamadı.

Enes'in nerede kaldığını
merak eden Peygamberimiz,
onu aramaya çıktı. Yolda
Enes'i arkadaşlarıyla görünce,
yanına yaklaştı ve ensesinden
yumuşacık tutarak:

- Enes, seni gönderdiğim yere gittin mi, diye sordu.

Enes, Peygamberimizi görünce birden görevini hatırladı. Yüzü utancından kıpkırmızı oldu.

- Hemen gidiyorum Ey Allah'ın Resûlü diyerek, hızla gözden kayboldu.

Enes o gün, Peygamberimizin verdiği görevi geciktirdiği için çok üzülmüştü. Bundan sonra sorumluluklarını aksatmamak için kendi kendine karar aldı.

Başka bir gün yine Peygamberimiz Enes'i sokakta oynarken gördü. Onu bir yere daha göndermek istedî. Enes hemen arkadaşlarıyla oyununa ara verip Peygamberimizin dediği yere gitti. Kendinden isteneni yaptıktan sonra akşamüstü evine döndü. Annesi, Enes'i bekliyordu. Ona neden geç kaldığını sordu. Enes de:

- Peygamberimiz beni bir yere gönderdi onun için geciktim, dedi. Annesi:

- Yaa! Peygamberimiz seni nereye gönderdi bakalım, diye sordu. Enes:

- Bu, Peygamberimizle aramızda bir sırr. Kimseye söyleyemem, dedi.

Enes'in sorumluluğunu bilmesi ve sırr tutması annesini çok mutlu etti. Enes'in başını okşayarak:

- Aferin oğlum, Peygamberimizin sırrını kimseye söyleme, dedi.

Enes, Peygamberimizin yanında büyüyen çocuklardan biriydi. Mutluluğu bir ömür boyu sürdürdü. (Buhari, Vesâyâ, 25; Ebû Dâvûd; Tirmizi, İlâm, 16 kaynağından alınarak hikâyeleştirilmiştir.)

En Güzel Ömür

Yıllar yılları kovalamış ve iyice yaşılmışsun. Hayatının belki de son günlerini hatta son saatlerini yaşıyorsun. Doktor “Bol oksijenli, temiz havalı bir yere götürün, biraz daha rahatlar.” dedi ve evlatların, “O bizim için neler yaptı, biz onun için yapmaz mıyız?” diyerek, seni bir yayla evine tatile götürdüler.

Ne güzel, mis gibi kokan havası var doğanın! Dağların, çimenlerin yeşiline hayranlıkla bakıyorsun. “Allah’ım sen ne güzellikler yarattın bizler için! Biz sana kul olabildik mi?” diye iç geçirirken, hayatın bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçmeye başladi.

Küçük yaşta namaza başlayışın. Okulda dersleri dikkatle izlerken öğretmeninin başına okşaması. Takdir belgesini annene götürüğündeki sevincin. Bir iş edinmek için çalışman. Komşularının kapısını çalıp, “Bir ihtiyacınız var mı? Bakkala gidiyorum.” deyisin. Yaşılı teyzenin, verdiğin yemekler için sana minnetle bakan gözleri. Azim-

le çalışırken “Dünyayı sen mi kurtaracaksın?” diye arkadaşlarının dalga geçisi. Sonra evlenip yuva kurman. Helal kazançla içtiğiniz çorba eşliğinde eşine öğrettiğin hadisler. Çocuğunla yaptığınız Kur'an okuma yarışı. Piknikte etrafa atılmış çöpleri toplarken bekçinin, “Herkes sizin gibi olsa.” deyişi. İhmal edip zor duruma soktuğun arkadaşınızı kurtarmak için uykusuz kalıp yardım edişin. Dünyanın değişik yerlerinde sıkıntı ve zorluk içinde olan Müslüman kardeşlerin için yaptığı yardım kampanyaları. Ve gece gündüz ettiğin dualar...

Tüm bu görüntüler gözlerinin önünden geçerken bir an soluklansan ve kendini cennette buluversen. Kevser Irmağı'nın başında Sevgili Peygamberimizin yanına gelmişsin. O, gülümseyerek sana bakıyor ve “Aferin!” diyor. “Rabbimize ne güzel kuluk ettin. Artık cennetin en güzel köşeleri senin!”

Ne hissedersin?

49

Anne ve Babana Dön!

Bir adam Peygamber Efendimizin (s.a.s.) yanına geldi ve:

- Ey Allah'ın Peygamberi! Ben Yemen'den geliyorum. Size hizmet etmek ve sizinle birlikte savaşa katılmak istiyorum, dedi. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) ona:

- Yemen'de akrabalarından bir kimse var mı, diye sordu. Adam:

- Yemen'de annem ve babam var, deyince, Sevgili Peygamberimiz:

- Peki, onlar senin yanlarından ayrılmış benimle birlikte savaşa katılmasına izin verdiler mi, diye sordu. Yemen'den gelen sahibi:

- Hayır, ey Allah'ın Resülü, izin vermediler, diye cevap verince, Peygamberimiz: (Sen önce anne babana karşı sorumlusun.) Öyleyse anne babanın yanına dön, onlardan izin iste. İzin verirlerse cihad'a katılırsın. Eğer sana müsaade etmezlerse onlara hizmet et! Onları memnun etmeye gayret et, diyerek onun Yemen'e dönmesini emretti. (Ebû Dâvûd, Cihâd, 31)

Bir kutunun içerisinde çeşitli mesleklerle ait kıyafet ve eşyalar hazırlanır.

Örneğin, polis şapkası, doktor önlüğü, enjektör, mutfak önlüğü, kamera, itfaiyeci şapkası vb...

Çocuklardan bu kutudan birer eşya seçmeleri istenir.

Çocuklardan allıklar eşyalara uygun, yani bu eşyayı ifade eden mesleklerin hayatı hangi sorumlulukları yerine getirmeleri gerektiğine dair, doğaçlama şeklinde rolleri canlandırmaları istenir. Örneğin, aşçı yemek yaparken etrafı biraz fazla dağıtır, itfaiyeci yanın yerine geç kalır, gibi...

Canlandırma sırasında bu meslek gruplarının sıkça tekrarladığı davranışlar sergilenebilir. Bu meslek sahibi olan kimselerin yapmış olduğu doğru ve yanlış davranışlar birlikte belirlenir.

Eğlenceli Test

1

Televizyonda film seyrediyorsunuz. En heyecanlı yerinde babanız size ikindi namazına yarım saat kaldığını hatırlattı ne yapardınız?

- a) Hemen abdestimi alıp televizyonun yanında namaza dururdum. Böylece filmi de takip edebilirdim.
- b) Namazın kazası vardır ama filmin yoktur. Bu nedenle namazımı film bittikten sonra kılardım.
- c) Beş dakika sonra kılارım, diyerek geçiştirdim.
- d) Allah'a karşı olan sorumluluğum her şeyden önemlidir. Hemen kalkar ve namazımı özenle odamda kılardım.

52

2

Annenizin alt kattaki komşunuza uğraması gerekiyor. Dört yaşındaki kardeşinize on dakika göz kulak olmanızı istedii. Sizin de ödeviniz var. Ne yapardınız?

- a) Bir yandan ödevimi yapar, bir yandan kardeşi- mi göz ucuya takip ederdim.
- b) Annem gelene kadar kardeşimle oyun oynar, onu gözümün önünden ayırmazdım.
- c) Ödevlerimi bitirmem gerektiğini ve kardeşimle ilgilenemeyeceğimi söylerdim.
- d) Annem gittikten sonra kardeşime sessiz olmasına söyler, ödevimi yapardım.

53

3

Öğretmeniniz sizden, teneffüste sınıf kütüphanesini düzeltmenizi rica etti. Kütüphanenin henüz bir bölümünü düzeltmişken arkadaşlarınız sizi oyun oynamak için çağrırdı. Ne yapardınız?

- a) Görevimi başka bir arkadaşma devredip oynamaya giderdim.
- b) İşimin geri kalan kısmını bir sonraki teneffüse bırakıp oynamaya giderdim.
- c) Kütüphaneyi düzeltmeyi bitirebilirsem oynamaya geleceğimi söylerdim ve bana verilen görevi bitirmeye çalışırdım.
- d) Hemen oynamaya giderdim. Öğretmenimden de özür dileyip, düzeltmeye bir sonraki teneffüs devam edeceğini söyledim.

4

Sokakta arkadaşınızla bisiklete biniyorsunuz. Arkadaşınız yokuş aşağı bisiklet sürme yarışı yapmanızı teklif etti. Ne yapardınız?

- a) Bisikletle yokuş aşağı inmenin, canımızı tehlikeye atmak olduğunu söyler ve teklifi kabul etmezdim.
- b) Yokuş aşağı pedal çevirmeden bisikletle inmek harika bir şey! Tabii ki teklifi kabul ederdim.
- c) Bisikletle yokuş aşağı inmek biraz tehlikeli olabilir. Bunun için önce anneme sorardım. İzin verirse teklifi kabul ederdim.
- d) Yokuş aşağı değil de yokuş yukarı bisiklet yarışı yapmayı teklif ederdim.

54

5

Parkta oyun oynuyorsunuz. Bir arkadaşınızın parktaki oturaklılarından birinin üzerine bir taşla ismini yazmaya çalıştığını gördünüz. Ne yapardınız?

- a) Ben ne yapabilirim ki der ve oyun oynamaya devam ederdim.
- b) Yanına gidip bankın herkese ait olduğunu, ona zarar vermeye hakkı olmadığını söyleyerek uyarıldım.
- c) Oturağın üzerine ancak bıçak gibi bir şeyle yazabileceğini söylediğim.
- d) İki nasıl yaptığına bakardım. Bir taş bulup ben de oturağın üzerine ismimi yazmaya çalışırdım.

6

Babanıza bir su kaplumbağası beslemek istedığınızı söylediniz. O da bu isteğinizi kabul etti ve size bir su kaplumbağası aldı. Aşağıdakilerden hangisini yapmazsınız?

- a) Yem verme zamanı geldiğinde, ölçüye göre verirdim.
- b) Suyu değiştirilmesi gerekiyinde değiştirirdim.
- c) Su kaplumbağasına nasıl bakılması gerektiğini araştırdım.
- d) Kaplumbağadan sıkılırsam babamdan ona bakmasını rica ederdim.

7

Bilgisayarda çok sevdiğiniz bir oyun oynuyorsunuz. Ancak ertesi gün bir sınavınız var. Ne yapardınız?

- a) Az bir notla da sınıfı geçebilirim. Oyuna devam ederdim.
- b) Ders kitaplarımı yanına alır, bir yandan ders çalışır bir yandan oyun oynardım.
- c) Bilgisayar oynamak için kısa bir süre belirledim. O süre bittiğinden sonra bilgisayarı kapatıp sınavıma çalışırdım.
- d) Annem beni uyarana kadar bilgisayarda oyun oynamaya devam ederdim.

Sorumlu Bir Kişi Olursam
Ne Kazanırımo?

Ödevlerimi zama-
nında yaptığım
için başarılı bir kişi
olurum.

İnsanlar, her
yaptığım hare-
ketin bir sebebi
olduğunu düşü-
nür, bana hak
verir.

Tertemiz, sağlıklı
bir bedenim ve
çevrem olur.

Elimden geleni
yaptığım ve
çalıştığım için
vicdanım rahat,
huzurlu olurum.

Kur'an'da hayırla
ve güzelliklerle
mujdelelen insan-
lardan biri olurum.

Namazlarımı ki-
lip, Kur'an okuma
sorumluluğumu
yerine getirdi-
ğim için ahlakım
güzelleşir.

Yemyeşil ve
tertemiz bir
doğada yaşar,
nimetlerinden
faydalıyorum.

Eninde sonunda
kazanan kişi ben
olurum.

Sorumluluklarımı
yerine getirdi-
ğim için kimse-
nin hakkı üze-
rimde kalmaz,
saygı ve takdir
ile anılırım.

Sorumsuz Bir Kişi Olursam

Ne Kaybederim?

Çeşitli hastalıklar bedenimi sarar ve üzüldürüm.

Hesabını vereme-yeceğim bir amel defterim olur. Hem bu dünyada, hem de ahirette kaybe-derim.

Çevremdeki in-sanlar tarafından sevilmem. Kimse benimle birlikte yaşamak istemez.

Bedenim yıpranır, çevrem solar, bakım-sız ve kirli bir görün-tüm olur.

Güven duylu-ma-yan, arkadaşlığı tercih edilmeyen bir kişi olurum.

İbadetlerimi düzenli yapmadı-ğım için huzursuz ve sıkıntılı bir yaşıntım olur.

Plansız ve eksik olan işlerim birikerek ruhumu daraltır, huzur-suz olurum.

Kendi geleceğini kendi elli-reim-le mahvetmiş olurum.

Gelecek nesille-re tükenmiş ve eskitilmiş bir çevre bırakır, insanların hakkını ve ahını alırım.

57

Din Kardeşine Yardım Et!

Sevgili Peygamberimiz mescitte arkadaşları ile sohbet ederken sahabə efendi-
lerimizden biri haksızlık etmek konusunu sordu. Efendimiz buyurdu:

- Haklı da olsa, haksız da olsa din kardeşinize yardım edin.
- Arkadaşları Peygamberimizin verdiği cevaba şaşırmışlardı.
- Ey Allah'ın Resülü! Haklı olan kardeşimize yardım ederiz. Ama haksızlık yapana
nasıl yardım edeceğimizi anlayamadık, dediler. Sevgili Peygamberimiz:
- Haksızlık eden bir kardeşinizi gördüğünüzde onun haksızlık yapmasına engel
olarak ona yardımcı olursunuz. (Böylece onun bir başkasına zulmedip günaha
girmesinin önüne geçmiş yani ona yardım etmiş olursunuz) buyurdu.

(Buhâri, İkrâh, 7; Müslim, Birr, 62)

58

Sıraya Diz

59

- ✓ Sorumluluk ile ilgili bazı ayet, hadis, özlü sözler, A4 ebatında bir kâğıt veya kartona birer kelime gelecek şekilde yazılır.
- ✓ Bu yazılan her bir kelimeyi tutmak için sınıftan yeteri kadar öğrenci tahtaya çıkarılır.
- ✓ Bu öğrenciler ayakta bekler ve yazılan kelimeler, her birinin eline karışık olarak verilir.
- ✓ Sınıftan bu yazılanları anlamlı bir cümle hâline getirmek için öğrenciler seçilir.
- ✓ Seçilen öğrenci belirlenen süre içinde arkadaşlarının yerlerini değiştirecek, karışık kelimeleri anlamlı bir cümle hâline getirmeye çalışır.
- ✓ Belirlenen süre içinde anlamlı cümle oluşturamayan öğrenci elenir ve yerine yeni bir öğrenci seçilir.
- ✓ Belirlenen süre içinde cümleyi düzenleyen ödüllendirilir.
- ✓ Düzenlenen cümle hakkında gerekli açıklamalar yapılır.

Allah'ın Güzel İsimleri

الْمُقِّتُ

 el-Mukit

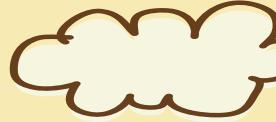
Mukit, her şeye gücü yeten, yapılanları bilen, rızık veren, doyuran ve her şeyi koruyan demektir. Rabbimiz, yarattığı her şeyi ihmali etmeden gerektiği gibi koruyup gözetir. Her canının hayatı için gerekli tüm ihtiyaçları aksatmadan, en güzel şekilde onlara verir. Sanki bizlere sorumluluklarımızı dikkatle ve özenle yapmamızın önemini gösterir.

Şu evrendeki gezegenlere, yıldızlara, galaksilere bakın! Hepsinin yaratılışı farklıdır. Hiçbirinin boyutu, enerjisi diğerine benzemez. Fakat hepsi birbiriyle arkadaş gibidir. Aralarındaki mesafeyi korurlar. Birbirlerine çarpmadan aynı yörüngeye dostça akıp giderler ve bu yoğun trafikte dünya ve diğer gezegenler hiçbir zarar görmezler. Ne güzel değil mi?

Üstelik Mukit olan Allahımız, dünya hayatında dört güzel mevsim yaratmıştır. Sonbahar, kış, İlkbahar, yaz... Yağmuruyla, karıyla, rüzgârıyla, güneşle mevsimler birbirini kovalar. Rüzgâr bitkilerin üremelerini, mikropların dağılmalarını ve kötü kokuların olmasını önler. Yağmur bitki, hayvan ve insanların su ihtiyacını giderip tabiatın tertemiz kalmasını sağlar. Kar suyu ise bitkilerin topraktaki mineralleri rahatlıkla alıp kuvvetlenmesini, yeraltı kaynaklarının beslenmesini sağlar. Böylelikle sağlıklı kalır ve doğadaki dengeyi bozmadan ısınırız. Bu değiştiğinde ise örneğin,

60

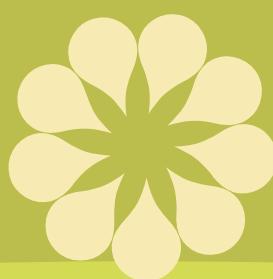

ısının sürekli ortalama 40 derece olması, ya da kasırgaların sürekli hâle gelmesi ve hiç yağmur yağmaması gibi durumlarda insan ve canlıların varlığı tehlike altına girer. Allah bizi ne çok seviyor. Baksanızı Amazon Ormanlarını dünyyanın akciğerleri işlevini görmesi için yaratmış. Eğer, biz ormanların değerini bilmez, onları fabrika, park, eğlence merkezi vb. yapmak için kesip yok edersek oksijensiz kalırız ve dünyamızda hayat zorlaşır.

Oysa Allahımız Mukît'tir ve her canının ihtiyacını en iyi şekilde giderir. Örneğin, bir bebeğin büyümesi için gereklî olan tüm vitaminleri ve mineralleri annesinin sütüne koymuştur. Ağızının yanmayacağı, midesine dokunmayacak sıcaklıkta, hazır bir şekilde ona sunmuştur. Dünyaya yeni gelen, dişleri olmayan ve iç organları daha yeni gelişen bu yavrucğa en uygun besini, annesini de yormayacak şekilde vermiştir. Ne kadar planlı değil mi?

Ayrıca el - Mukît olan Allahımız yanlışlardan sakınmamız ve iyi insanlar olmamız için bizden ibadet etmemizi ister. Günde beş kez namaz kılıp oruç, zekat, hac gibi ibadetlerimizi aksatmadan yaparsak, daima huzur duyan ve huzur veren insanlar oluruz.

Bizler Rabbimizin el - Mukît ismini çokça anarsak, O'nun gibi işlerimizi düzgün ve faydalı bir şekilde yaparız. Kimse bizden zarar görmez, etrafımıza güzellikler saçarız. Sağlıklı bir ruhumuz, bedenimiz ve çevremiz olur.

Allah'ın Güzel İsimleri

السَّلَامُ
es-Selâm

Allah, kendinde hiç bir kusur bulunmayan, yarattıklarını her türlü tehlikeden koruyarak onları varacakları son noktaya kadar bırakmadan götürüren, sonunda sınavı kazanan kullarını cennette selamlayarak ödüllendirendir.

62

الْوَالِيٌّ
el-Vâli

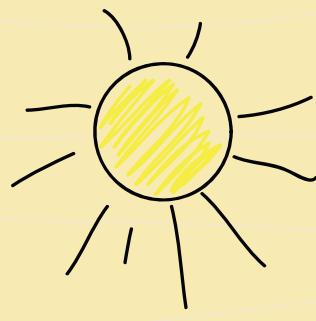
Allah, yarattığı her şeyi idare eder. Onları başıboş bırakmaz, ne gerekliyse eksiksiz yerine getirir. Yarattıklarını kusursuz bir şekilde idare eden bir idarecidir.

المَانِعُ
el-Mâni'

Allah, yarattıklarını korumak adına, zararlı şeyleri ve kötülükleri engelleyendir.

الْقَيُّومُ

el-Kayyum

Allah, tüm yarattıklarını, var olabilmeleri için ayakta tutar; varlıklarını devam ettirmelerini sağlamak için ne gerekiyorsa yapar. Örneğin dünyamızı aydınlatan güneşin hiç yakıtı bitmez. Yıldızların ışığı sönmez. Toprak bize besinler sunar.

63

Dua

el - Mukît olan Allah'ım!

Beni tüm sorumluluklarımda başarılı kıl.
Aldığım görevleri, verdığım sözleri yerine
getirmeyi nasib eyle, beni utandırma!

YAŞANMIŞ GÜZEL ÖRNEK

HARÇLIKLARI İLE SEKİZ AİLENİN KİMSESİ OLDULAR

Bursa İlkbahar İlköğretim Okulu öğrencileri, harçlıklarından artırdıkları paralar ile bir sosyal sorumluluk projesi geliştirdiler.

Okul bünyesinde kurulan “Biz Vazır Kulübü” öğrencileri, “Bizi duyan yok mu?” yakarışlarına sessiz ve tepkisiz kalan duyarsız kimselere iyi örnek oldular. Okul bünyesinde başlattıkları kampanya ile öğrencilerin harçlıklarından biriktirdikleri paraları birleştii-

rerek muhtaç durumdaki sekiz aileye yardımında bulundular.

Bir yardım Derneği aracılığı ile gerçekleşen bu sosyal sorumluluk faaliyetine katılan öğrenciler, kendi harçlıklar ile birilerine yardım etmenin sevincini yaşadılar. Veliler ise öğrencilerin uyguladığı bu projeden, çok etkilendiklerini belirterek, öğrencilere takdir ve teşekkür plaketleri vererek çocuklarına destek oldular.

SORUMSUZLAR

Kime ne gelmiş, ezip geçmiş,
Bosver gelmiş, bırakıp gitmiş,
Saha ne gelmiş, tutup itmiş,
Bana ne gelmiş, omuz silmiş,
SORUMSUZLAR DÜNYA'yı yiyip bitirmiş.

Unutmuşum Pastası

Bugün iki pasta yapacağız. Birinci pastamızın tarifindeki malzemelere dikkat etmeyecek, arada malzemeleri karıştıracak, unutacak ve kafamıza göre yapacağız. İkincisinde ise tarifi verildiği şekilde kurallarına uyararak yapacağız. Bakalım arada ne gibi bir fark olacak?

Malzemeler

- 2 poşet krem şanti (1 kutu)
- 1 su bardağı soğuk süt
- 1 yemek kaşığı kahve
- 1 yemek kaşığı toz şeker
- 2 avuç dolusu findik
- 2 paket kakaolu bisküvi

Tarif

Bir bardak süte krem şantiyi, şeker ve kahveyi karıştırıp, mikserle kıvama gelene kadar çırpın. Bisküvileri elinizle ufak parçalara bölün, findiği irice dövün ve malzemelerin hepsini karıştırın.

- ✓ İlk pastada arkadaşımız ilk malzemeyi yüksek sesle söyleyecek, malzemeyi koyan da “Neydi? Bir poşetti galiba.” deyip kaba koyacak.
- ✓ İkinci malzeme söylenecek, diğeri “Boşver bol bol koy, güzel olsun.” diyecek ve daha fazla koyacağız.
- ✓ Toz şeker yerine karıştırıp tuz koyabiliriz.
- ✓ Çırpmak zor gelebilir ve bisküvileri iri iri atabiliyoruz içine. Artık gerisi size kalmış.
- ✓ Bu yaptığımız pastayı kenara koyup, ikincisine başlayalım şimdî.
- ✓ Tarifi aynen uygulayalım. Sonunda ikisinin de tadına bakalım ve hangisinin daha güzel olduğunu test edelim. Arkadaşlarımıza ve büyüğlerimize tattıralım. Bakalım hangisi beğenilecek?

67

Sorumluluklarını yerine getirdiğimizde ve getirmedigimizde ortaya çıkan durum da buna benziyor mu?

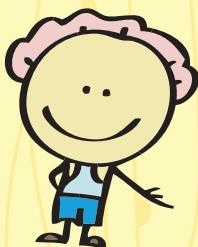
Hangi durumda yaptıklarımız beğenilir ve takdir ediliriz?

Cevap Budur!

Keloğlan, okulda arkadaşları ile birlikte kitap çalışması yapıyormuş. Yanındaki arkadaşı Keloğlan'ın kitabına çizik atmış, önündeki dil çıkartmış, arkasındaki elbiselerinden çekistişirip "Kelkeleş!" demiş. Öğretmeni kitaptaki konuyu okurken bizim keleşoglan "Cevap budur öğretmenim." diye atlamaz mı? Oysa arkadaşları dilsiz sanırlarmış ders-te konuşmuyor diye bizim Keloğlan'ı.

Öğretmeni "Ne kadar sorumluluk sahibisin, ne akillisin Keloglan!"
deyince bizimki:

"Keloglanım yoktur derdim.
Ders çalışırm ben hep kendim.
Boşa geçirecek yoktur vaktim.
Böylece cehaleti yendim."

demiş, arkadaşlarına ders vermiş.

Değerli

Test

1.

Aşağıdakilerden hangisi sorumluluk sahibi bir öğrencinin özelliklerinden değildir?

- a) Verilen ödevleri zamanında yapar.
- b) Ders araç gereçlerini sürekli evde unutur.
- c) Sıraların üzerine yazı yazmaz.
- d) Okul çalışanlarına karşı saygılı olur.

70

2.

Okuldan eve dönüyorsunuz. Apartmanın önündeki ağaçta bir kedi yavrusunun sürekli miyavladığını ve aşağı inemediğini gördünüz. Ne yapardınız?

- a) Ağaca nasıl çıktıysa öylece insin. İlgiilenmezdim.
- b) Korkutarak ağaçtan aşağı atlamasını sağlamaya çalışırdım.
- c) Onu ağaçtan almaya çalışırdım. Başaramazsam büyüklerden yardım isterdim.
- d) Kedilerden çok korkarım. Maalesef ilgiilenemezdim.

3.

Arkadaşlarınızla birlikte bahçede oyun oynayacaksınız. Ancak oyun oynadığınız alana birkaç ağaç fidanı dikildiğini gördünüz. Ne yapardınız?

- a) Fidanları severim ama oyunumuz daha önemli. Arkadaşlarımıma oyun oynamayı teklif ederdim.
- b) Fidanlar, oyun alanımızı daralttılar diye söküp atardım.
- c) Fidanlar, sevdiğim bir meyvenin fidanları ise dokunmadım. Arkadaşlarımıla başka bir yerde oynardım.
- d) Fidanlar, büyüp bizim için bol oksijen üreten ağaçlar olurlar. Onları korumalıyız. Arkadaşlarımıza başka bir yerde oynamayı teklif ederdim.

71

4.

Akşam misafirlikten eve döndünüz. Çok uykunuz var. Hemen uyumak istiyorsunuz. Ancak dişlerinizi fırçalamadınız. Ne yapardınız?

- a) Çok uykum olsa da beş dakika daha dayanırdım ve dişlerimi fırçaladıktan sonra uydurdum.
- b) Uykusuzluğa bir dakika bile olsa dayanamam. Dişlerimi fırçalamadan hemen uydurdum.
- c) Ağzımı kuvvetlice çalkalar ve hemen uydurdum.
- d) Sadece ön dişlerimi fırçalardım ve hemen uydurdum.

72

5.

Sorumluluk sahibi kişi ne kazanır?

- a) Daha düzenli ve huzurlu bir hayat kazanır.
- b) Görevlerini başkalarınaaptırma hakkı kazanır.
- c) Hata yapan insanlara kızıp bağırmaya hakkı kazanır.
- d) Vaktini istediği gibi geçirme hakkı kazanır.

6.

Arkadaşınız size mahallenizdeki çok fakir, yardıma muhtaç bir aileden bahsetti. Ne yapardınız?

- a) Birilerinin onlara yardım etmesi için dua ederdim.
- b) Pek çok ihtiyaç sahibi kişi var. Hangi birine yardım edebiliriz ki? Maalesef ilgilenemezdim.
- c) Anne babama bu ihtiyaç sahibi aileden bahsederdim. Onlar için ne yapabileceğimizi sorardım.
- d) Bu ihtiyaç sahibi aileye yakınları yardım etmelidir. Beni ilgilendirmez.

7.

“Öğretmeni, Şükran’dan hasta olduğu için okula gelemeyen arkadaşı Sevgi’ye iyileşene kadar ödevlerini götürmesini rica etti. Şükran’ın evi, Sevgi’nin evine yakındı. Okuldan çıktığında yolda beraber yürüdüğü arkadaşı: “Sevgi hasta, ödev yapamaz ki. Boş yere onlara gitme istersen.” dedi

Şükran “Öğretmenim bana bir görev verdi. Yerine getirmeliyim. Hem bunun manevi sorumluluğu da var ..... istemiyorum. Ya ben ödevleri götürmedim diye Sevgi derslerden geri kalırsa. O zaman çok üzülürüm.” dedi.

Yukarıdaki öyküde boş olan yere aşağıdaki ifadelerden hangisi gelmelidir?

- a) Umursamak   b) İhmal etmek
- c) Vebal altında kalmak   d) Bahane bulmak

73

Çoban yatmazsa, sürüye kurt girmez:

Sorumluluklarına dikkat ve özen gösterirsen, hiçbir zarar görmezsin.

Emek olmadan yemek olmaz:

Azimle sorumluluklar yerine getirilmeden başarılı olunmaz.

Bakarsan bağ bakmazsan dağ olur:

Sorumluluklarını yerine getirir, çalışırsan verimli ve başarılı olursun. Çalışmaz ve sorumsuz davranışırısan işlerin birikir, dağ gibi aşılamaz hale gelir.

Ekmeden biçilmez:

Çalışmadan, sorumluluklarını yerine getirmeden işler başarıyla sonuçlanmaz.

Eşegini sağlam kazığa bağla, sonra Allah'a ismarla:

Allah muhakkak korur ancak kişinin sorumluluklarına dikkat etmesi, yapılması gerekenleri yapması gereklidir.

Bugünün işini yarına bırakma:

Sorumluluklarını zamanında yerine getir.

Başında kavak yeli esmek:

Sorumluluklara alדיםandan,
gerçeklerin farkında olmadan
yaşayan insanlar için kullanılır.

Elini taşın altına koymak:

Sorumluluğu üstlenip, çalış-
maya başlamak.

Durumdan vazife çıkarmak:

Ortaya çıkan duruma bakarak,
yapması gereken sorumlulukları
fark etmek, görevleri üstlen-
mek.

75

Vebal altında kalmak:

Yapılan iş ya da olayda
sorumluluk hissetmek.

Mesuliyet almak:

Kendi işi olarak görüp
sorumluluğuna almak.

Bulmaca

k e l i m e q u i l

B	B	İ	Z	S	O	R	U	M	S	U	Z	İ
İ	İ	A	Ö	N	E	M	S	E	M	E	K	H
L	D	N	L	S	A	N	A	A	N	A	B	M
D	E	A	B	D	A	S	I	N	A	İ	Y	A
İ	R	İ	L	İ	I	K	E	T	M	E	S	L
Ğ	T	D	U	Y	A	R	S	I	Z	İ	N	E
İ	E	İ	E	M	B	R	M	E	T	T	İ	T
N	D	K	İ	H	T	İ	M	A	M	Y	İ	M
İ	İ	Y	İ	N	İ	Ç	L	İ	Z	N	F	E
O	N	A	K	A	T	İ	S	İ	R	L	A	K
K	M	F	E	T	M	G	E	Y	N	İ	I	N
U	E	Ç	Ü	N	K	Ü	Ö	O	İ	Ç	S	K
M	K	R	A	F	E	D	E	R	N	L	L	E
A	H	A	S	S	A	S	İ	Y	E	T	R	İ
K	İ	S	E	V	M	E	Z	K	O	V	İ	Ş
N	U	R	E	V	M	İ	A	P	T	H	F	K

76

Aşağıdaki kelimeleri tabloda yukarıdan aşağı, soldan sağa ve çapraz bulduktan sonra geri kalan harfleri birleştiriniz. Bakalım hangi ayet-i kerime ortaya çıkacak.

ÖNEMSEMEK

ALDIRMAZLIK

DERT EDİNMEK

SORUMSUZ

BİLDİĞİNİ OKUMAK

DUYARSIZ

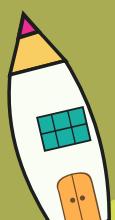
İHMAL ETMEK

BİLİNÇLİ

HASSASİYET

GÖREV

İHTİMAM

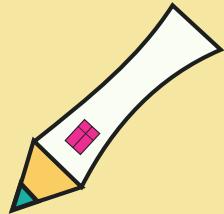

evir çevir bu!

Aşağıda "sorumluluk" ile ilgili bazı sözcük ve deyişlerin harflerini karışık olarak verdik.
Bunları bulup, sayılarla denk gelen harfleri yerleştirerek ayeti bulabilir misiniz?

SULİMEYET: Sorumluluk

13				1			
----	--	--	--	---	--	--	--

NAŞIBA RUKBUY: Kimseden izin almaksızın dilediği gibi davranış.

		9		2		8					
--	--	---	--	---	--	---	--	--	--	--	--

FEZİVA: Görev.

	4				6
--	---	--	--	--	---

KÜMLÜYÜLÜK: Bir işi yapma zorunluluğu.

				12				
--	--	--	--	----	--	--	--	--

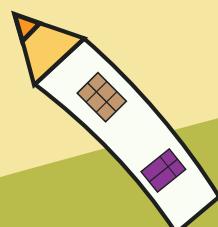

MURSAMAKU: Bir şeye gereken önemi vermek.

				3				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

YARDULU: Çevresinde sorunlara karşı hassas olan.

7					11		10
---	--	--	--	--	----	--	----

ALMİHKAR: Bir şeye gereken önemi vermeyen.

					5		
--	--	--	--	--	---	--	--

1 2 3 4 2   5 6 2 7 1 3 1 2 1 2

8 4 9 10 8 O 9

8 10 11 4 5 10 12 4 C 4 Ğ 10 2 10

Z 4 2 2 6 7 6 11

(Kiyamet süresi 36. Ayet)

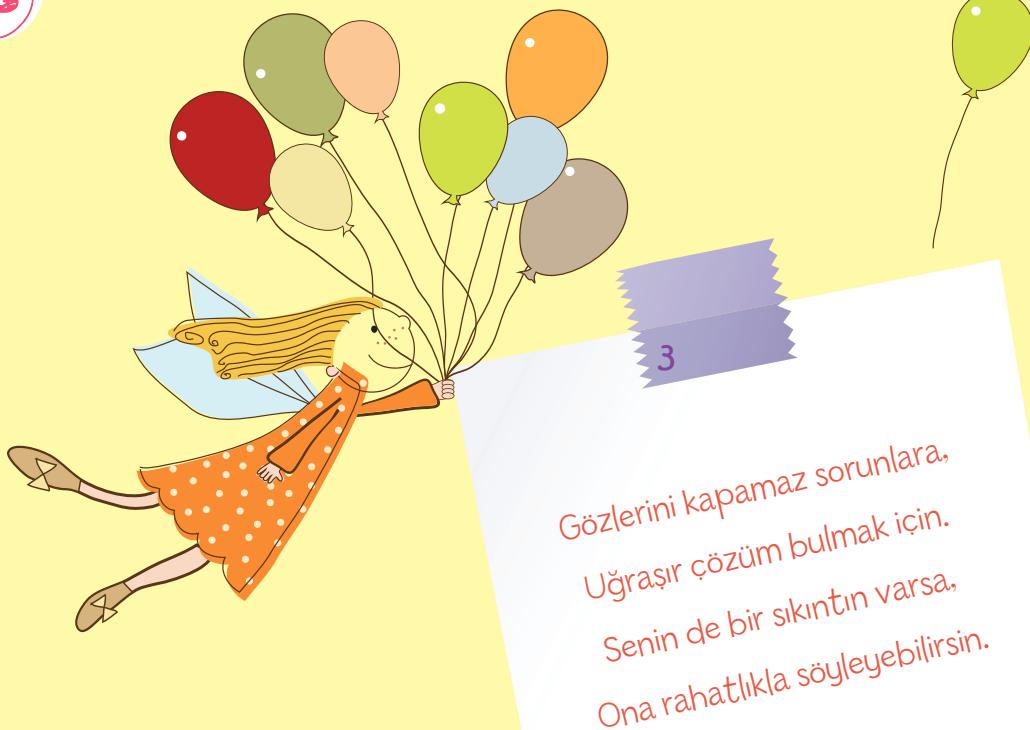
1

Bana verildi,
Mutlaka yapmaliyım.
Eğer yapmaz isem
“Sorumsuz” olur benim adım.

2

İzin almak nedir bilmez,
İstediği gibi davranışır.
Kim ne derse desin, dinlemez,
Kulaklarını kapatır.

78

C E V A P L A R

Eğlenceli Test 1 Cevap Anahtarı

1d - 2b - 3c - 4a - 5b - 6d - 7c

Değerli Test 2 Cevap Anahtarı

1b - 2c - 3d - 4a - 5a - 6c - 7c

Bulmaca Cevap Anahtarı

B	B	İ	Z	S	O	R	U	M	S	U	Z	İ
İ	İ	A	Ö	N	E	M	S	E	M	E	K	H
L	D	N	L	S	A	N	A	A	N	A	B	M
D	E	A	B	D	A	S	I	N	A	İ	Y	A
İ	R	İ	L	İ	I	K	E	T	M	E	S	L
Ğ	T	D	U	Y	A	R	S	I	Z	İ	N	E
İ	E	İ	E	M	B	R	M	E	T	T	İ	T
N	D	K	İ	H	T	İ	M	A	M	Y	İ	M
İ	İ	Y	İ	N	İ	Ç	L	İ	Z	N	F	E
O	N	A	K	A	T	İ	S	İ	R	L	A	K
K	M	F	E	T	M	G	E	Y	N	İ	I	N
U	E	Ç	Ü	N	K	Ü	Ö	O	İ	C	S	K
M	K	R	A	F	E	D	E	R	N	L	L	E
A	H	A	S	S	A	S	İ	Y	E	T	R	İ
K	İ	S	E	V	M	E	Z	K	O	V	İ	\$
N	U	R	E	V	M	İ	A	P	T	H	F	K

79

“Biz insana ana-babasına iyilik etmesini emrettik.” (Ankebut süresi 8. ayet)

“Yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü O israf edenleri sevmmez.” (Araf süresi 31. ayet)

Bilmece Cevap Anahtarı

1. Vazife, görev 2. Başına buyruk 3. Duyarlı

Evir Çevir Bul Cevap Anahtarı

SULİMEYET: Sorumluluk

(¹³M) E S U L (¹I) Y E T

NAŞIBA RUKBUY: Kimseden izin almaksızın dileği gibi davranışan.

B A (⁹S) I (²N) A (⁸B) U Y R U K

FEZİVA: Görev.

V (⁴A) Z İ F (⁶E)

KÜMLÜYÜLÜK: Bir işi yapma zorunluluğu.

Y Ü K Ü M (²L) Ü L Ü K

MURSAMAKU: Bir şeye gereken önemi vermek.

U M U R (³S) A M A K

YARDULU: Çevresinde sorunlara karşı hassas olan.

(⁷D) U Y A (¹¹R) L (¹⁰I)

ALMİHKAR: Bir şeye gereken önemi vermeyen.

İ H M A L (⁵K) A R

Ayet'in Cevap Anahtarı

¹I ²N ³S ⁴A ²N   ⁵K ⁶E ²N ⁷D ¹I ³S ¹I ²N ¹I ²N
⁸B ⁴A ⁹S ¹⁰I ⁸B O ⁹S
⁸B ¹⁰I ¹¹R ⁴A ⁵K ¹⁰I ¹²L ⁴A C ⁴A Ğ ¹⁰I ²N ¹⁰I   ¹³M ¹⁰I
Z ⁴A ²N ²N ⁶E ⁷D ⁶E ¹¹R

Kıyamet süresi 36. ayet